

Handläggare
Karin Karlung
Telefon: 08-50825402**Till**
Socialnämnden
2025-10-21

Remiss av Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/870

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Stockholms stad antog 2024 ett *program för mänskliga rättigheter (MR-programmet)* som fungerar som paraply för sex handlingsplaner. En av dessa är föreslagen *handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030*, som ersätter tidigare riktlinjer. Målet är en öppen, jämlik och jämställd stad fri från diskriminering och rasism.

Handlingsplanen utgår från tre fokusområden; *Kunskap och information, Välfärd och service* samt *Delaktighet och inflytande*

Förvaltningen ställer sig positiv till föreslagen handlingsplan och betonar vikten av ett samordnat och likställt MR-arbete i staden. Utmaningar i handlingsplanen kan bland annat vara ansvarsfördelning, stöd i implementering av planen och utbildning.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens svar på motionen.

Bakgrund

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) beslutades av kommunfullmäktige 2024-12-16. Programmet fungerar som paraply för sex tillhörande handlingsplaner, varav en är *handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030*, som ersätter *Stockholms stads riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter* (Dnr KS 2018/000069).

Syftet med MR-programmet är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism. Tre fokusområden i MR-programmet och tillhörande handlingsplaner utgör grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor:

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Arbetet med att uppnå målet med MR-programmet och dess handlingsplaner är nära kopplat till stadens demokratiarbete och arbetet med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen *Lämna ingen utanför*.

Alla nämnder och bolagsstyrelser i Stockholms stad har ansvar för att säkerställa de mänskliga rättigheterna i sina verksamheter och arbetet ska vara systematiskt och sammanhållet.

Ärendet

Handlingsplanen för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheters övergripande mål är att staden säkerställer att nationella minoriteter och urfolket samerna har full tillgång till sina rättigheter. Det finns fem erkända nationella minoriteter i Sverige; judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samerna är också ett urfolk. De nationella minoriteterna och det samiska folket har särskilda rättigheter kopplat till bland annat språk och kultur samt delaktighet och inflytande i frågor som gäller dem. Dessa rättigheter är fastställda både i svenska lag och i olika internationella överenskommelser. Handlingsplanen ger vägledning till stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa att rättigheterna tillgodoses. En central metod för genomförande är att utveckla ett rättighetsbaserat arbetssätt som hjälper verksamheten att fokusera på individer och grupper som riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda och som riskerar att lämnas utanför enligt principen i Agenda 2030.

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden. Till varje fokusområde finns ett antal mål uppdelade i effektmål och resultatmål. Effektmålen beskriver den övergripande och långsiktiga förändring som eftersträvas. Resultatmålen är den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter. Respektive nämnt och bolagsstyrelse ska ta fram aktiviteter för att uppnå målen. Varje resultatmål i handlingsplanen innehåller information om särskilt ansvariga nämnder och bolagsstyrelser. Förskolenämnden, socialnämnden och äldre- och vårdnämnden har ett särskilt ansvar att stödja och samordna stadsdelsnämndernas arbete med målen inom sina respektive verksamhetsområden.

Uppföljning i nämnder och bolag sker i samband med ordinarie uppföljningsprocesser, där resultat och utmaningar i arbetet med nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter ska synliggöras.

Vartannat år gör stadsledningskontoret en bedömning av stadens arbete med mänskliga rättigheter.

Fokusområde: Kunskap och information

I MR-programmet lyfts att stadens alla verksamheter behöver ha grundläggande kunskap om nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter och att vissa verksamheter därutöver kan behöva olika former av fördjupad kunskap, beroende på verksamhetens uppdrag och målgrupp. Staden ska också informera om de rättigheter som stockholmarna har samt hur staden arbetar för att säkerställa dessa.

Inom fokusområdet finns två effektmål och tre resultatmål:

Fokusområde	Effekt-/resultatmål	Ansvarig
Kunskap och information	Effektmål 1: Stadens medarbetare bemöter nationella minoriteter respektfullt och anpassat efter individens behov samt känner till det offentligas särskilda skyldigheter gentemot de nationella minoriteterna och urfolket samerna	
	Resultatmål: Stadens medarbetare har god kunskap om nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter och vad det innebär för verksamheternas skyldigheter.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser
	Resultatmål: Stadens medarbetare har god kunskap om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna och om minoriteternas samtida utsatthet för rasism och diskriminering.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser
	Effektmål 2: Staden når personer som tillhör en nationell minoritet och urfolket samerna med information om deras rättigheter.	
	Resultatmål: Stadens verksamheter prövar och använder olika metoder för att sprida information om de nationella minoriteterna och urfolket samernas rättigheter.	Förskolenämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna

Fokusområde: Velfärd och service

I MR-programmet anges att stadens välfärd och service ska planeras och utformas för att säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras. Stadens verksamheter erbjuder en bredd av välfärd och service till stockholmarna. Genom att anpassa verksamheterna efter

målgruppernas behov kan arbetet för de nationella minoriteternas rättigheter stärkas och staden säkerställa ett likvärdigt och respektfullt bemötande av alla stockholmare.

Till det här avsnittet hör följande effekt- och resultatmål:

Fokusområde	Effekt-/resultatmål	Ansvarig
Välfärd och service	Effektmål 1: Stadens verksamheter synliggör och främjar de nationella minoriteternas språk och kultur.	
	Resultatmål: Stadens verksamheter synliggör och främjar regelbundet de nationella minoriteternas språk och kultur inom den ordinarie verksamheten.	Kommunstyrelsen, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna
	Resultatmål: Staden utvecklar mötesplatser utifrån minoriteters behov.	Kulturnämnden, stadsdelsnämnderna
	Resultatmål: Stadens verksamheter har långsiktiga samarbeten med civilsamhället kring åtgärder som synliggör och främjar de nationella minoriteternas språk och kultur.	Förskolenämnden, kulturnämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna
	Resultatmål: Skolor har ett tillgängligt och målgruppsanpassat erbjudande för modersmålsundervisning.	Utbildningsnämnden
	Resultatmål: Förskolor arbetar med modersmålsstöd för nationella minoriteter utifrån behov.	Förskolenämnden, stadsdelsnämnderna
	Effektmål 2: Service, förskola och äldreomsorg erbjuds på nationella minoritetsspråk och ger de nationella minoriteterna möjlighet att upprätthålla och utveckla sin kulturella identitet.	
	Resultatmål: Staden har en aktuell bild av utbud och efterfrågan av verksamheter inom äldreomsorg och förskola på nationella minoritetsspråk eller med en kulturell inriktning med koppling till de nationella minoriteterna.	Förskolenämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna
	Resultatmål: Stadens verksamheter har kännedom om befintlig personal med språk-	Kommunstyrelsen, förskolenämnden, servicenämnden,

	och/eller kulturkompetens samt verkar för att stadens behov av språkkompetens tillgodoses.	socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och våldshälsöknämnden, överförmyndarnämnden, stadsdelsnämnderna
	Resultatmål: Staden utvecklar behovsanpassade lösningar inom förskola och äldreomsorg för att ge de nationella minoriteterna möjlighet att utveckla och upprätthålla sin kulturella identitet.	Förskolenämnden, äldre- och våldshälsöknämnden, stadsdelsnämnderna

Fokusområde: Delaktighet och inflytande

I MR-programmet framgår att stadens verksamheter ska erbjuda stockholmare möjlighet till delaktighet och inflytande, särskilt grupper och personer som riskerar att lämnas utanför. Detta dels för att skapa tillit och förtroende för det demokratiska systemet och stadens verksamheter, dels för att inkludera invånares kunskap och erfarenhet i stadens utvecklingsarbete.

Inom fokusområdet finns två effektmål och två resultatmål:

Fokusområde	Effekt-/resultatmål	Ansvarig
Delaktighet och inflytande	Effektmål 1: Nationella minoriteter och urfolket samerna har delaktighet och inflytande i frågor som berör dem.	
	Resultatmål: Staden genomför samråd med de nationella minoriteterna och konsultationer med urfolket samerna utifrån stadens struktur för delaktighet och inflytande och minoriteternas behovs och önskemål.	Kommunstyrelsen, förskolenämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och våldshälsöknämnden, stadsdelsnämnderna
	Effektmål 2: Verksamheter som möter medborgare har god kunskap om nationella minoriteters upplevelser av staden välfärd och service.	
	Resultatmål: Staden inhämtar systematiskt erfarenheter från individer som nyttjar verksamheter som berör nationella minoriteter och vidtar åtgärder utifrån det.	Kulturnämnden, utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för beredskap och administration. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 oktober 2025 och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 oktober 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till den föreslagna handlingsplanen för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030. Arbetet med en öppen, jämställd stad fri från diskriminering och rasism behöver prioriteras och vara likställt i hela staden.

Sammanlagt tas sex olika handlingsplaner fram kopplat till MR-programmet, vilket innebär ett stort antal styrdokument för stadens verksamheter att förhålla sig till, och många olika mål att arbeta med och följa upp. Förvaltningen håller med om vikten av att lyfta fram olika perspektiv i MR-arbetet, men efterlyser samtidigt stadsövergripande samordning och stöd i implementering och uppföljning av MR-programmet och tillhörande handlingsplaner.

Ansvarsfördelning av handlingsplanen gör gällande att socialnämnden, förskolenämnden och äldre- och barnnämnden har ett särskilt ansvar att stödja och samordna stadsdelsnämndernas arbete med målen inom sina respektive verksamhetsområden. Uppdraget gynnas av att få ytterligare tydlighet i vad som ingår och hur uppdraget ska utföras.

Stadsdelsnämnderna och vissa facknämnder, men inte socialnämnden, ska enligt handlingsplanen ha en kontaktperson gentemot kommunstyrelsen för arbetet med nationella minoriteters rättigheter. Socialnämndens särskilda ansvar att stödja och samordna, men utan krav på kontaktperson, behöver tydliggöras.

Förvaltningen delar handlingsplanens syn att en förutsättning för att stadens medarbetare ska kunna arbeta i enlighet med program och handlingsplaner är att de har tillräcklig kunskap om mänskliga rättigheter. Förvaltningen anser att det är viktigt med en central utbildning som är flexibel för att säkerställa att alla medarbetare har relevant kunskap och information i ett övergripande perspektiv. Dessa utbildningar behöver kompletteras utifrån verksamheters olika förutsättningar och behov. Det är också betydelsefullt att staden följer upp att utbildningen genomförs och vilka effekter utbildningen får.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens svar på motionen

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilagor

1. KS 2025/870 Tjänsteutlåtande - Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter
2. Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-10-10
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-10-10